

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes De Actibus Humanis

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum & Græcensis, 1716

§. I. Quliter ab objecto causetur bonitas, aut malitia moralis?

urn:nbn:de:hbz:466:1-39981

§. I.

Qualiter ab objecto causetur bonitas, aut malitia moralis?

581. **A**ctus humani interni obiecta quaedam sunt res externae à nobis independentes: sic DEUS objicitur actibus Theologicarum virtutum, & vitiorum oppositorum. Ab ejusmodi obiectis utpote nec in se honestis, nec inhonestis per *num.* 524. Non potest derivari bonitas, aut malitia: sunt tamen conditio obiectiva necessaria, ad hoc, ut in actibus moralibus ad ea terminatis resultet bonitas, aut malitia; seu quod perinde est, affectus morales (qui respectu similiorum obiectorum sunt simplices, & inefficaces) habent propriam malitiam, aut bonitatem per *num.* 522. ad eam tamen necessariò praequiritur obiectum tale ut conditio obiectiva necessaria.

Quaedam verò obiecta actuum internorum sunt actiones à nobis dependentes: sic omnes actus externi imperati à voluntate sunt obiectum actus interni imperantis e. g. voluntatis furandi obiectum est furtum, seu actio externa furtiva voluntatis: amandi DEUM est amor DEI. Nomine actus externi intelliguntur omnes actus, quos eliciunt potentiae à voluntate distinctae.

Hinc quoties actus externus est praeceptus, aut prohibitus, toties est

moraliter bonus, aut moraliter malus actus etiam internus, externus enim est obiectum interni: sic voluntas furandi est moraliter mala: quia ejus obiectum non est res aliena, quam furans accipit, sed usurpatio rei alienae. Haec enim est obiectum prohibitionis, non res externa, siquidem nihil potest prohiberi, aut praecipari nisi actus elicitus, aut imperatus.

Qualis ex parte intellectus sit necessaria cognitio, & qualis consensus ex parte voluntatis ut bonitas, vel malitia imputetur? fuscè differui à *num.* 528. de cognitione usque ad 537. de consensu verò à *num.* 537. ad 541.

Ut honestas imputetur actui elicitò, aut imperanti interno, non sufficit voluntarium, seu consensus indirectus, sed debet esse directè volita operatio imperata per *num.* 545. & 543. probatur ex Philosopho 2. *Eth.* 4. ad rectè agendum poscente, *ut quis agat sciens, & eligens.* ubi *ly eligens* amorem denotat; aliàs sufficeret voluntarium indirectum, aliquis jejunando esset temperans, castus &c. modo praevideat, quod abstinentia à duplici refectione refranet appetitum concupiscentiae &c. quod est contra pleurosque.

§ 82. Præter voluntarium directum ad honestatem actûs necessarium est motivum. Hoc secundum communioem est ipsa honestas materialis per *num.* 544. at secundum mea principia objectum formale cujusvis virtutis est proprius finis hujus indistinctus à bonitate absolutâ virtutis per *num.* 545. Porro finis virtutum est triplicis generis per *nu.* 546. estque cujusvis virtutis propriû ponere ali quod bonum ut finem suum.

Denum, ut actus sit honestus prærequiritur, ut nulla circumstantia mala vitiet actum; unde *num.* 547. dixi *versu claudo hunc &c.* finem proprium virtutis partialiter constitui per carentiam finis oppositi.

È contra ad malitiam actûs sufficere voluntarium, seu consensum indirectum ex Theologorum consensu. Constat *ex num.* 541. nec malum ut tale directè po-

test intendi: *nemo* inquit D. Dionysius *Intendens malum operatur*, quapropter secundum omnes occidens in loco Sacro, peccans cum consanguinea præter homicidium, & fornicationem in primo casu Sacrilegium, in secundo incestum contrahit; etsi nec irreverentiam loci Sacri nec commixtionem cognati Sanguinis positive intendat: sed sufficit, quod præcognoscat ejusmodi circumstantias attingere objectum; quale objectum in primo casu est occisio externa, in secundo ipsa copula.

Nec ad malitiam imputandam contra quamcunque virtutem necesse est moveri à malitia actûs mali, aut à fine vitij oppositi, ad quod spectat actus malus, sed ex quocunque motivo ponatur actus, omnis hujus prævisa malitia imputatur ad peccatum per *num.* 541.

§. II.

De bonitate, & malitia morali ex circumstantijs in Communi.

§ 83. **Q**uæres primo: quid, & quoruplex sit circumstantia?

Respondeo ad primum: circumstantia Theologicè sumpta est accidens morale superveniens actio morali superveniens actui morali spectato secundum suum esse proprium specificum, sive substantiale, & primarium: descriptio hæc colligitur ex *num.* 580.

Resp. ad secundum: circumstantias esse multiplices. Primo, aliæ se tenent ex parte actûs, aut potentiæ: ut duratio actûs, modus, quò fit, ut major, aut minor libertas, intensio, vel remissio, facilitas, vel difficultas, resistentia potentiæ, vel inclinatio passionis, vel habitus ex frequentatis actibus acquisitus, major vel minor scientia, personæ dignitas e. g. gratia habitus-